

Skjøtselsplan for Alapmosætra

Måselv kommune, Troms fylke

Gunn-Anne Sommersel

Skjøtselsplan for Alapmosætra

Måselv kommune, Troms fylke

Ecofact rapport: 414

www.ecofact.no

Referanse til rapporten: Sommersel. G.-A., 2013. Skjøtselsplan for Alapmosætra, Målselv kommune, Troms fylke. Ecofact rapport 414, 19 s.

Nøkkelord: Stølslandskapet, restaurering, slått, etterbeite

ISSN: 1891-5450

ISBN: 978-82-8262-412-1

Oppdragsgiver: Morten Tomter

Prosjektleder hos Ecofact: Gunn-Anne Sommersel

Samarbeidspartnere:

Prosjektmedarbeidere:

Kvalitetssikret av: Christina Wegener

Forside: Foto: Gammelt bilde fra Alapmosætra

www.ecofact.no

INNHOOLD

1 INNLEDNING	1
1.1 SLÅTTEMARKSUTFORMINGER I NORD NORGE	1
1.2 GENERELLE RÅD VED SKJØTSEL OG RESTAURERING AV VERDIFULLE SLÅTTEMARKER	2
1.2.1 <i>Skjøtsel</i>	2
1.2.2 <i>Restaurering</i>	2
2 SPESIELL DEL - UTARBEIDET AV ECOFACT	4
2.1 SØKBARE EGENSKAPER	4
2.2 OMRÅDEBESKRIVELSE	5
2.3 SKJØTSELSPLAN.....	8
2.3.1 <i>Mål</i>	8
2.3.2 <i>Aktuelle tiltak</i>	10
2.3.3 <i>Utstyrsbehov</i>	11
2.3.4 <i>Oppfølging</i>	11
2.4 KILDER.....	13
2.5 ORTOFOTO/KART	14
2.6 BILDER.....	16
2.7 ARTSLISTE	18

1 INNLEDNING

Slåttemarker er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemarker som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemarker med styvingstrær som blir høstet ved lauving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad alt for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vadefugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemarker stor betydning for mange truede beitemarksoppper. Slåttemarker kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har de høyest artsmangfold per m² og også de største bestandene av flere truede engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige ”levende genbanker”. I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truede naturtyper.

1.1 Slåttemarksutforminger i Nord Norge

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Nord-Norge og dermed gir denne regionen et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Nordland finnes fine dunhavreenger med forekomst av bl.a. rødflangre, brudespore, vill-lin, harerug, fjellfrøstjerne og jåblom på skjellsand. Slik eng er tidligere registrert bl.a. på Kjerringøy, Bodø kommune. Ved Kvarv i Sørfold fantes en annen utforming

av dunhavreeng med arter som gulmaure, gjeldkarve og småengkall (Norderhaug 1988). Boreal slåtteeeng (G7) finnes også i Nord-Norge, men her mangler sørlige arter (Fremstad & Moen 2001). Artsrike kalkenger finnes bl.a. på Skogsholmen i Vega kommune. Skogstorkenebb-ballblomeng (G13) er karakteristisk for Nord-Norge og tidligere registrert bl.a. ved Jarfjorden i Finnmark med forekomst av bl.a. flere marikåpearter, sølvbunke, fjelltimotei, hvitbladtistel, gulaks, ryllik, småengkall og harerug (Norderhaug 1988). Enger med et spesielt artsinventar er finnmarksfrøstjerneeng og silkenellikeng (G9) som er registrert i Talvik og Anarjohka i Alta respektive Porsanger, Lebesby, Tana og Sør-Varanger (Alm et al. 1994, Fremstad & Moen 2001). Eksempler i god hevd finnes sannsynligvis ikke lenger, men svakt gjengrodde enger med mye finnmarksfrøstjerne og/eller russkjeks er registrert. Ved Makkenes i Vadsø finnes fine slåttemarklokaliteter som nå beites. Artsrike rester av tidligere slåttemark i tilknytning til sanddynesystemer (dyneeng W2a,b) finnes fortsatt i Nord-Norge bl.a. i Finnmark. De har imidlertid ikke vært i bruk på lang tid (Vibekke Vange pers. medd.).

1.2 Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker

1.2.1 Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsformen, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent!

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes/eventuelt hesjes før det fjernes. Bakketørkinga er viktig for at frøene til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut ”godbitene” slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermarihånd er det særlig viktig at en unngår vårbeite.

1.2.2 Restaurering

Når det gjelder restaurering av enger som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteeareal er det viktig å ikke sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltakene er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvint, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteeenger som *ikke* har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstrær må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egne steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil ellers fort føre til ny dominans av uønska storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær og brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskudd, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet nedenfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre somre må de døde trærne fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjøduert eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljà eller krattrydder. Ev. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet. Den bør så fjernes på høsten.

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se:

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på DN's hjemmesider: <http://www.dirnat.no/content/1916/>

2 SPESIELL DEL - UTARBEIDET AV ECOFACT

2.1 Søkbare egenskaper

*Navn på lokaliteten	*Kommune	*Områdenummer
Alapmosætra	Målselv	
ID i Naturbase	*Registrert i felt av:	*Dato
To nye lokaliteter	Gunn-Anne Sommersel	31.07.2014
1) Alapmosætra, setervollen 2) Alapmosætra, utenfor setervollen		
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige)		Skjøtselsavtale Inngått år: Utløper år:
	% andel	% andel
*Hovednaturtype:		Delnaturtyper
1) Alapmosætra, setervollen: Slåttemark (D01)	100 %	1) Alapmosætra, setervollen: Fattig slåtteeng (D0115) Fattig slåttefukteng (D0118) Slåttevåteng (D0121)
2) Alapmosætra, utenfor setervollen: Slåttemark (D01)	100 %	
Tilleggsnaturtyper:		2) Alapmosætra, utenfor setervollen: Fattig slåtteeng (D0115) Fattig slåttefukteng (D0118)
*Verdi (A, B, C):	C Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.)	

Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)

Stedkvalitet		Tilstand/hevd	Bruk (nå)			Vegetasjonstyper
< 20 m	x	God	Slått		Torvtekt	
20 – 50 m		Svak	Beite		Brenning	
50 – 100 m		Ingen	x	Pløying	Park/hagestell	
> 100 m		Gjengrodd	x	Gjødsling		
		Dårlig		Lauving		

2.2 Områdebeskrivelse

Innledning

Alapmosætra ble undersøkt av Ecofact Nord i juli 2014 i forbindelse med utarbeidelse av skjøtselsplan for seterområdet. Feltarbeid og beskrivelse er gjort av Gunn-Anne Sommersel. Avgrensninga er basert på GPS og ortofoto og regnes som meget god. Det er så vidt vi vet ikke gjort tidligere arts- eller vegetasjonsregistreringer i området.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Alapmosætra ligger på sørsiden av den store Målselvdalen, på ca 400 moh, like under skoggrensa på fjellet Alappen. Terrenget er åpent, og det er gode solforhold. Området er i overgangsseksjon (OC) på gradienten oseanisk til kontinentalt, noe som innebærer relativt lav årsnedbør, nokså høye sommertemperaturer og lave vintertemperaturer.

Berggrunnen rundt selve setra består av glimmerskifer og glimmergneiser med kalkglimmerskifer og kalksilikatgneis i overkant. Dette er bergarter som legger grunnlag for intermediært basekrevende vegetasjon, særlig siden løsmassene i området er dels morenemateriale i usammenhengende eller tynt dekke over berggrunnen og dels torv og myr. Tynt eller vannmettet løsmassedekke vil gi muligheter for at mineralnæring fra berggrunnen kommer i kontakt med jordsmonn og kan nyttes av vegetasjonen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

For det avgrensede arealet rundt Alapmosætra gjelder generelt: Setra ble etablert på dette stedet sannsynligvis rundt 1910. Det er antatt at setringa opphørte i siste halvdel av 1940-årene. Området er sterkt preget av gjengroing selv om det er gjennomført noen tiltak for å åpne deler av landskapet igjen. Det er derfor problematisk å avgjøre hvorvidt naturtypen i dag framstår som kulturmark eller naturmark. Ved første øyekast er skogen relativt storvokst. Man kan likevel legge merke til at de aller fleste trærne er av omtrent av samme alder og størrelse, noe som tyder på at området har vært åpen mark, og at skogen er et resultat av gjengroing av denne. Det fins en viss andel indikatorarter for eng igjen, og siden driftshistorien vitner om slått så mener vi det er mest korrekt å definere naturtypen til slåttemark (D01) i begge avgrensningene. Fuktighetsforholdene varierer over korte avstander, og det er god variasjon fra tørre opplendte kuler til frisk næringsrik jord, fuktige sig, myrlendt mark, sesongmessig flommark og et stabilt kildeoppkomme. Dette øker variasjonen av vegetasjonstyper og øker det totale artsmangfoldet.

1) Alapmosætra, setervollen: Naturtypen er slåttemark (D01). Innenfor det avgrensede polygonet fins kun et fåtall indikatorarter for eng (< 10), men mange arter som er rimelig vanlig på eng. Det ble ikke registrert rødlistede karplantearter. Andre artsgrupper er ikke undersøkt. Delnaturtypene er fattig slåtteeeng (D0115), fattig slåttefukteng (D0118) og slåttevåteng (D0121). Arealet er ca 4 daa.

2) Alapmosætra, utenfor setervollen: Naturtypen er slåttemark (D01). Innenfor det avgrensede polygonet fins kun et fåtall indikatorarter for eng (< 5), men rimelig mange

arter som er vanlig på eng. Det ble ikke registrert rødlistede karplantearter. Andre artsgrupper er ikke undersøkt. Delnaturtypene er fattig slåtteeeng (D0115) og fattig slåttefukteng (D0118). Arealet er ca 25 daa.

Artsmangfold

1) Alapmosætra, setervollen: Det var relativt mye av indikatorartene for eng fjellgulaks (*Anthoxantum odoratum* ssp. *nipponicum*), harerug (*Bistorta vivipara*), enghumleblom (*Geum rivale*) og setergråurt (*Omalotheca norvegica*). I de våtere delene var det også godt med bekkeblom (*Caltha palustris*). Også kildeoppkommet bidrar til artsdiversiteten med arter som polarkarse (*Cardamine pratensis* ssp. *angustifolia*) og setermjølke (*Epilobium hornemanii*). Til sammen registrerte vi omkring 35 arter innenfor dette området, også en del typiske skogsarter

2) Alapmosætra, utenfor setervollen: Også innenfor dette polygonet fins noen av indikatorartene for eng som fjellgulaks (*Anthoxantum odoratum* ssp. *nipponicum*), harerug (*Bistorta vivipara*), enghumleblom (*Geum rivale*) og setergråurt (*Omalotheca norvegica*). Her er likevel andelen typiske skogsarter større enn på setervollen.

Det er ikke registrert noen rødlistede karplantearter i noen av polygonene.

Bruk, tilstand og påvirkning

Gårdene på Alapmoen ble etablert på midten av 1800-tallet. Nybyggerne var innvandrere fra Nord-Østerdalen og tok med seg sin kultur nordover, blant annet gjelder det seterdrift som var langt vanligere i Østerdalen enn i Indre Troms. Alapmosætra ble sannsynligvis etablert på sin nåværende beliggenhet i 1910. Sesongen på setra startet i midten av juli, og budskapen var på 4-5 kyr, noen ungdyr, kalver, noen geiter og grisen. Sauene var sendt til fjells tidligere på året. Slått og hesjing foregikk i begynnelsen av august. Sannsynligvis ble beitedyrene holdt utenfor et innmarksgjerde til etter slåtten.

De siste årene har setervollen blitt slått med ljà og hesjet graset på trehesjer. Det er også satt opp et gjerde og så vidt satt i gang beite.

Fremmede arter

Det ble ikke registrert fremmede arter i området.

Kulturminner

Det er tre eldre bygninger knyttet til setra. Et seterhus med tre rom, en seterfjøs og rester etter den gamle høyløa som var sammenrast og delvis oppråtne. Det har blitt laget en tilnærmet kopi av høyløa. Ellers er det de siste 20 årene kun vært drevet ”livreddende førstehjelp” på seterhusene.

Skjøtsel og hensyn

Det er nødvendig med restaurering av kulturmarkene i det meste av området. Deretter bør skjøtsel gjenopptas. Begge deler i henhold til skjøtselsplan for lokaliteten.

Del av helhetlig landskap

De to avgrensede områdene bør sees i sammenheng til hverandre. Ut over det så tilhører Alapmosætra gårdene på Alapmoen nede i dalen, og vil på den måten være en del av et helhetlig landskap med gårdsdrift og seterbruk. Det fins ellers flere bygninger i nærheten av setra, men alle disse brukes kun som hytter og vil ikke inngå som en del av et helhetlig landskap. Elvevollsætra litt lenger opp i lia er forlatt tidligere enn Alapmosætra, og har sannsynligvis ikke verdier igjen som kulturlandskap.

Verdibegrunnelse

Lokaliteten har en restforekomst av engarter til stede, og har dermed et visst restaureringspotensiale. Grunntypevariasjonen er middels stor med innslag av både fattig slåtteeng/slåttefukteng og slåttevåteng. Vi mener derfor å ha grunnlag for å gi begge avgrensningene lokal verdi (C-verdi).

2.3 Skjøtselsplan

Dato skjøtselsplan: 15.12.2014	Utformet av: Gunn-Anne Sommersel	Firma: Ecofact Nord AS
UTM:	Gnr/bnr. Areal (nåværende) 36/3	Areal etter evt restaurering Del av verneomr ca 29 daa Nei

2.3.1 Mål

Hovedmål for lokaliteten:

Hovedmålet er å restaurere og skjøtte et helhetlig seterlandskap tilnærmet slik det var under aktiv seterdrift på 1930/40-tallet. Dette innebærer å utvikle det kulturavhengige naturmangfoldet på den gamle setra gjennom fjerning av trær og busker og gjeninnføring av tradisjonell sein slått. Over tid skal man fjerne/reducere mengden av trær og busker, sette i gang med årlig slått på tradisjonelt tidspunkt og nærmest mulig tradisjonell måte og dessuten tørke gras på hesjer. Videre skal det ikke gjødsles eller sprøytes på moderne vis. Det er også en del av målsettinga å ivareta variasjonen fra tørre via fuktige til våte vegetasjonsutførminger.

Konkrete delmål

- Fjerne trær i de områdene hvor slåttemark skal reetableres.
- Avkapp og annet biologisk materiale fra hogsten skal fjernes.
- Fjerne gamle oppsamlede planterester (vissent gras, kvister, løv eller lignende).
- Gjenoppta årlig slått i slutten av august, ved behov kan etterbeite også brukes.
- I områder med mye storvokste urter kan det slås to ganger i sesongen. Første gang når urtene begynner å få en viss størrelse (sannsynligvis i begynnelsen/midten av juli). Siste gang ved normal slått.
- Tørking av høyet på hesjer i slåttemarkene slik at engartene får lagt igjen frø.
- Håndtere eventuelt oppslag av bjørk eller andre tær etter hogst.
- Ivareta fuktige og våte partier i slåttemarkene, dvs at de får lov å være fuktige områder og ikke dreneres på moderne vis.

Tilstandsmål arter:

I begge lokalitetene er det ert mål å øke mengden indikatorarter for eng over tid. Det er også viktig å ivareta fuktengpreget noe som bidrar til å øke mengden arter.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:

Redusere bestanden av trær og busker.

Redusere bestanden av hundekjeks, skogrørkvein, mjødurt og storvokste bregner.

.

2.3.2 Aktuelle tiltak

Generelle tiltak	Prioritering (år)	Antall daa/m	Kontroll (dato)
<i>Engene må ikke gjødsles verken med kunstgjødsel eller tilkjørt husdyrgjødsel, de bør heller ikke dreneres.</i>			
<i>Alt av visnede plantedeler fra de siste årene som i dag ligger i et nokså tykt lag over jordbunnen fjernes.</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • Det beste er å bruke rive. • Tungt maskineri må ikke brukes. • Tohjulstraktor med rive kan brukes • Det visne plantematerialet bør fraktes ut av området, og heller ikke legges i overkant slik at næring følger vannstrømmen nedover i enga 			
<i>Gjennomføre årlig slått uten bruk av tunge maskiner.</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • Setervollen (område 1, se figur) bør prioriteres for slått, dernest kommer de områdene utenfor setervollen (område 2, se figur) hvor man har fått fjernet trær. • Ljå eller tohjulstraktor med slåttekniver kan brukes der det er mulig. Unngå beitepusser eller andre redskaper som hakker opp vegetasjonen. • Slåttetidspunkt bør være nærmest mulig det tradisjonelle, vanligvis seint på sommeren så de blomstrende plantene får tid til å sette frø. • Hesjing av høy • Høyet må fjernes etter tørking, høy som ligger igjen gjødsler området. 			

Aktuelle restaureringstiltak ut over de generelle	Prioritering (år)	Antall daa/m	Kontroll (dato)
<i>Reduksjon av mengden hundekjeks, skogrørkvein, mjødurt og storvokste bregner</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • De første årene bør områder med storvokste urter og gras slås to ganger i året. Første runde gjennomføres tidlig på sommeren, og en bør da slå høyt (i ”ljåhøyde” eller ca 20 – 30 cm over bakken) for å ikke skade de artene som er mer småvokste og vokser saktere. Andre runde er den normale slått på enga seint på sommeren. • Fjerne visne plantedeler • Unngå helst beitepusser som hakker opp plantematerialet og gir gjødslingseffekt. 			
<i>Fjerning av skogen:</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • Rydding bør skje i etapper slik at det ikke blir for sterk ryddingsgjødsling. • Rydding kan med fordel gjøres på sommeren, da fjerner man mest næring. Dersom man har behov for å bruke tyngre maskiner kan det vurderes å heller gjøre arbeidet på frossen mark, men med minst mulig snø for å unngå å skade 			

markvegetasjonen mye.

- Ved felling av trær er det viktig å kutte av så lavt ned på stammen som mulig. Husk at det skal slås i området etterpå.
- Det er viktig å fjerne kvister og greiner/stamme ut av området.
- Ved behov må steiner fjernes slik at det blir mulig å slå igjen
- Det er viktig å komme i gang med slått rett etter rydding av skog, dette for å minimere gjødslingseffekten ved kapping av trær.

Aktuelle årlige skjøtselstiltak, ut over de generelle:	Prioritering (år)	Antall daa/m	Kontroll (dato)
Ingen			

2.3.3 Utstysrbehov

Utstyr til rydding av skog og kratt

Materiale og verktøy til produksjon av trehesjer, river og ljàer.

Anskaffelse av beitedyr

2.3.4 Oppfølging

Skjøtselsplanen skal evalueres innen, ___ år:

Behov for registrering av spesifikke artsgrupper:

Andelen indikatorarter for slåttemark bør registreres for å se om skjøtselen gir forventet resultat.

Tilskudd søkt år:

Søkt til:

Tilskudd tildelt år:

Tildelt fra:

Skjøtselsavtale parter:

ANSVAR:

Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtselsplanen

2.4 Kilder

Direktoratet for naturforvaltning (2007). Kartlegging av naturtyper – Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utgave 2006 (oppdatert 2007).

Fremstad, E. (1997): Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12: 1-279.

Fremstad, E. og Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. – NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.

Lid, J. og Lid, D.T. (2007). Norsk flora. Oslo: Det norske samlaget.

Miljødirektoratet:

Utkast til nye faktaark 2014

Norderhaug, A., Austad, I. og Hauge, L. (red.) (1999). *Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*. Landbruksforlaget.

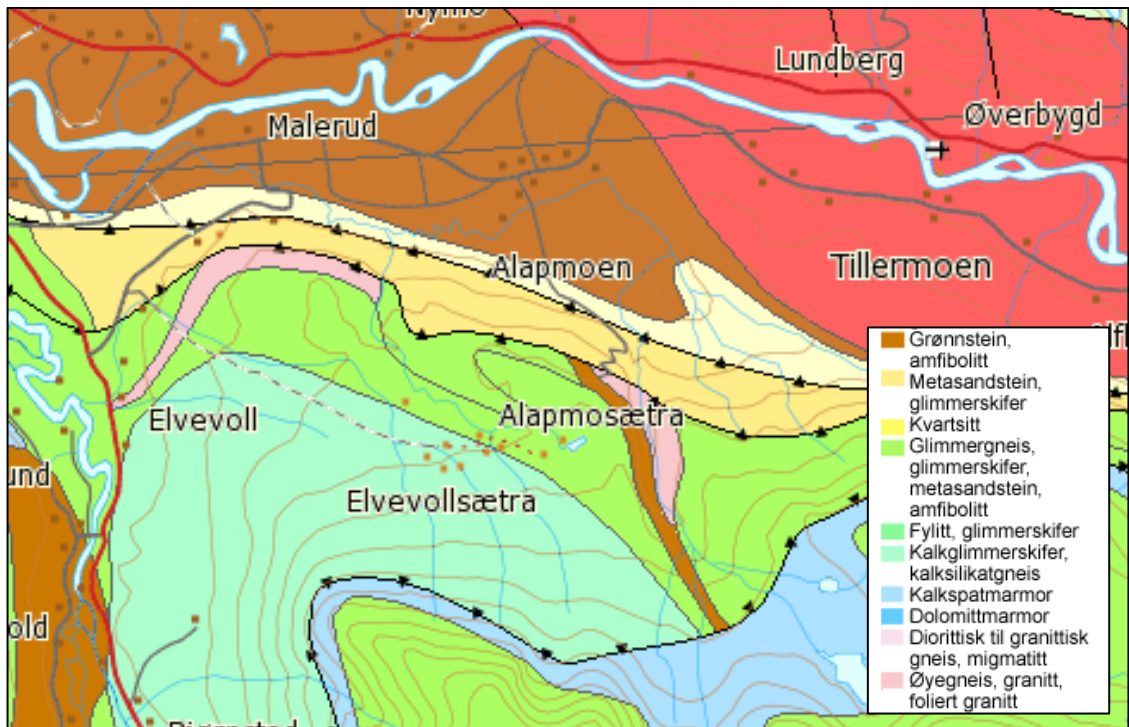
2.5 Ortofoto/kart

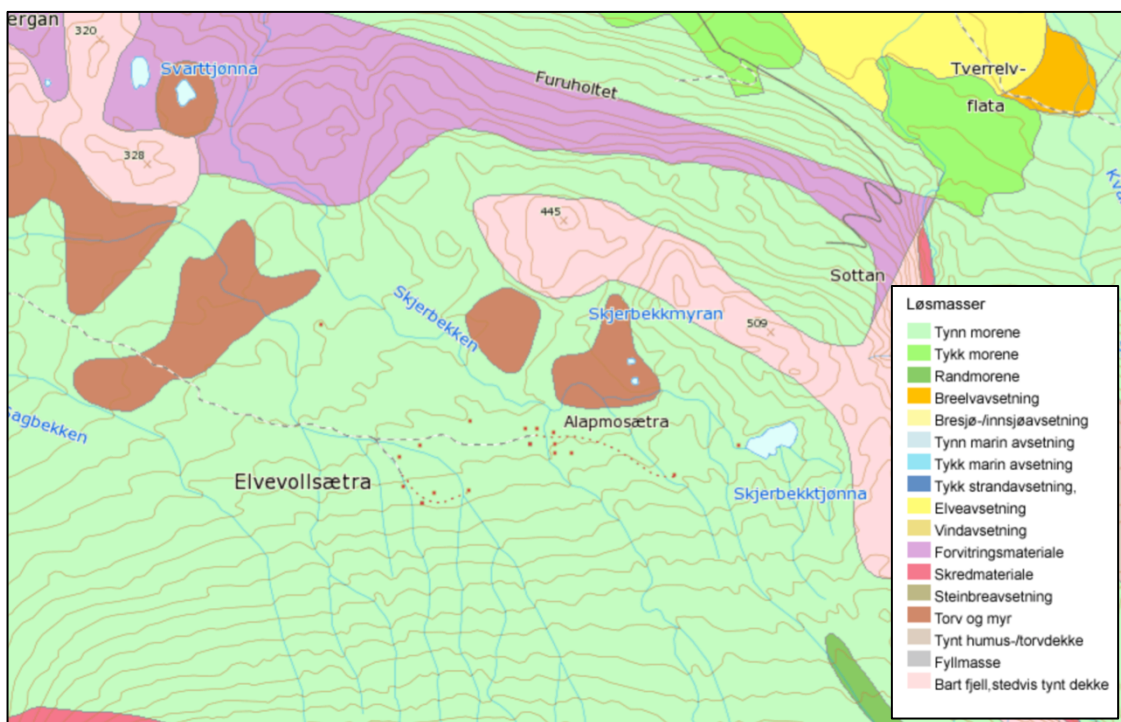
Lokalitetens plassering i Målselvdalen. Alapmosætra ligger like under skoggrensa under fjellet Alappen, ovenfor gården Alapmoen (Skjermdump: www.geo.ngu.no/kart/arealisNGU/).

Avgrensede poygoner ved Alapmosætra. 1) Alapmosætra, setervollen, 2) Alapmosætra, utenfor setervollen (kartgrunnlag: ortofoto)

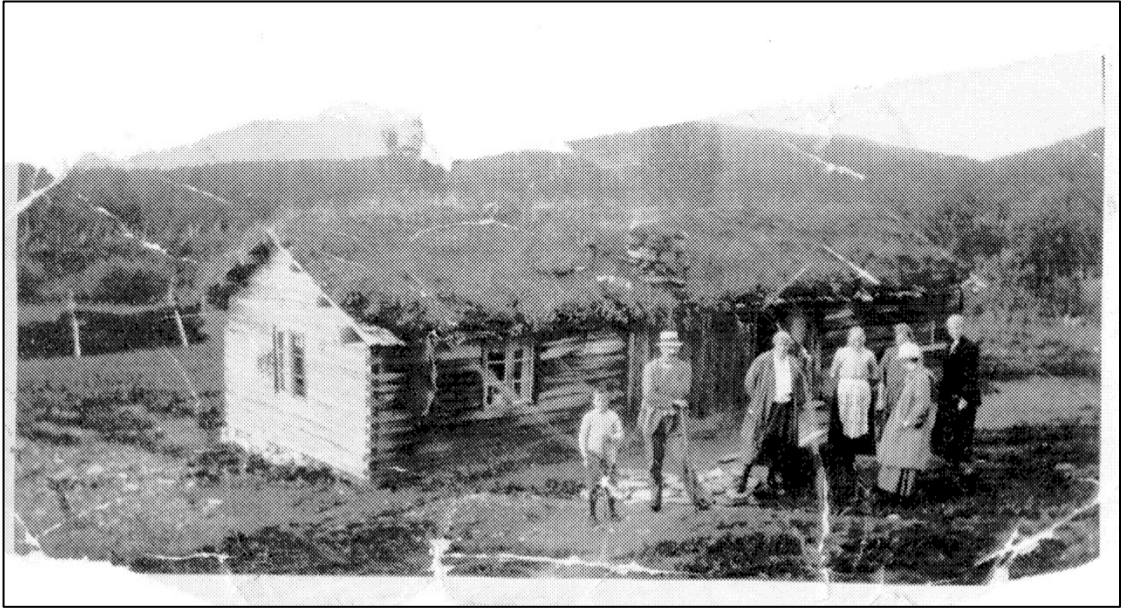

Berggrunn ved Alapmosætra. (Skjermdump: www.geo.ngu.no/kart/arealisNGU/).

Løsmasser ved Alapmosætra (Skjermdump: www.geo.ngu.no/kart/arealisNGU/)

2.6 Bilder

Alapmosætra i "gamle dager".

Alapmosætra i 2014, sett fra myra nedenfor husene. Sammenliknet med bildet fra "gamle dager" kan vi se at der det var slåttemark med hesjer er det i dag oppslag av busker og noen trær.

Ferskvannstilførselen for Alapmosætra er en kilde som beskyttes av huset til høyre i bildet. Bildet viser vegetasjonen i forbindelse med kilden. I dette området finner vi den aller våteste delen av engområdet.

Etablerte bjørketrær på antatt gammel slåttemark ved Alapmosætra. Alle trærne er omtrent av samme alder, og har kommet opp etter drift av området opphørte. Det er fortsatt enkelte indikatorarter for enger i feltvegetasjonen

2.7 Artsliste

Latinsk artsnavn	Norsk artsnavn
<i>Agrostis capillaris</i>	Engkvein
<i>Alchemilla murbeckiana</i>	Nyremarikåpe
<i>Angelica archangelica</i>	Kvann
<i>Anthoxantum odoratum</i> ssp. <i>nipponicum</i>	Fjellgulaks
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Hundekjeks
<i>Athyrium filix-femina</i>	Skogburkne
<i>Avenella flexuosa</i>	Smyle
<i>Bartsia alpina</i>	Svarttopp
<i>Betula pubescens</i>	Bjørk
<i>Bistorta vivipara</i>	Harerug
<i>Calamagrostis neglecta</i>	Smårørkvein
<i>Calamagrostis phragmitoides</i>	Skogrørkvein
<i>Caltha palustris</i>	Bekkeblom
<i>Cardamine pratensis</i> ssp. <i>angustifolia</i>	Polarkarse
<i>Chamaepericlymenum suecicum</i>	Skrubbær
<i>Cicerbita alpina</i>	Turt
<i>Crepis paludosa</i>	Sumphaukeskjegg
<i>Cystopteris montana</i>	Fjell-lok
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Flekkmarihånd
<i>Dryopteris expansa</i>	Sauetelg
<i>Dryopteris filix-mas</i>	Ormetelg
<i>Epilobium hornemanii</i>	Setermjølke
<i>Equisetum arvense</i>	Åkersnelle
<i>Equisetum pratense</i>	Engsnelle
<i>Filipendula ulmaria</i>	Mjødurt
<i>Geranium sylvaticum</i>	Skogstorkenebb
<i>Geum rivale</i>	Enghumleblom
<i>Gymnocarepium dryopteris</i>	Fugletelg
<i>Hieracium</i> sp.	Sveve
<i>Listera cordata</i>	Småtveblad
<i>Luzula pilosa</i>	Hårfrytle
<i>Milium effusum</i>	Myskegras
<i>Myosotis decumbens</i>	Fjellminneblom
<i>Omalothea norvegica</i>	Setergråurt
<i>Paris quadrifolia</i>	Firblad
<i>Parnassia palustris</i>	Jåblom
<i>Phleum alpinum</i>	Fjelltimotei

<i>Poa alpina</i>	Fjellrapp
<i>Poa pratensis ssp. alpigena</i>	Seterrapp
<i>Ranunculus acris ssp. acris</i>	Engsoleie, vanlig
<i>Rubus saxatilis</i>	Teiebær
<i>Rumex acetosa ssp. acetosa</i>	Engsyre, vanlig
<i>Salix myrsinifolia ssp. borealis</i>	Setervier
<i>Salix myrsinifolia ssp. myrsinifolia</i>	Vanlig svartvier
<i>Salix phylicifolia</i>	Grønnvier
<i>Saussurea alpina</i>	Fjelltistel
<i>Silene dioica</i>	Rød jonsokblom
<i>Solidago virgaurea</i>	Gullris
<i>Sorbus aucuparia</i>	Rogn
<i>Trientalis europaea</i>	Skogstjerne
<i>Trollius europaeus</i>	Ballblom
<i>Tussilago farfara</i>	Hestehov
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blåbær
<i>Viola biflora</i>	Fjellfiol

* *Rød skrift markerer indikatorarter for eng.*